

14

ŚWIAT ROŚLIN

SUCHA BESKIDZKA

Mini przewodniki po Suchej Beskidzkiej.

W serii ukazały się:

1
SUCHA
BESKIDZKA
W FIGUŁCE

2
ŚLADAMI
KOMOROWSKICH
PO SUCHEJ
BESKIDZKIEJ

3

ZESPÓŁ
ZAMKOWO-
PARKOWY

4

ZESPÓŁ
KOŚCIELNO-
KLASZTORYNY

5

ŚLADAMI
ŚLAŃNYCH
SUSZAN

6

MIEJSKI
SZLAK
HISTORYCZNY

7

TRASY
PIESZE

8

SZLAKIEM
KAPLICZEK
I KRZYŻY
PRZYDROŻNYCH

9

MIEJSCA PAMIĘCI,
POMNIKI I TABLICE
PAMIĄTKOWE

10

POŁOŻENIE
GEOGRAFICZNE

11

PAŃSTWO
SUSKIE

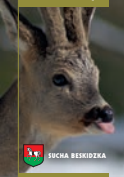
12

ZABUDOWA
ZABYTKOWA
I TRADYCJONA

13

ŚWIAT
ZWIERZĄT

14

ŚWIAT
ROŚLIN

Fundacja

„Sucha Beskidzka. Świat roślin”, 14 część serii mini przewodników po Suchej Beskidzkiej została wydana jako materiał edukacyjny dla dzieci i młodzieży szkolnej w ramach autorskiego projektu Muzeum Miejskiego pt. „Edukacja na szlaku dziedzictwa kulturowego Suchej Beskidzkiej, cz. III”, dofinansowanego przez Fundację PKO Banku Polskiego w Warszawie. Współparca: Nadleśnictwo Sucha, Zespół Szkół im. Wincentego Witosa w Suchej Beskidzkiej, Oddział PKO Banku Polskiego w Suchej Beskidzkiej.

Burmistrz Miasta
Sucha Beskidzka

14

ŚWIAT ROŚLIN

Jesień na górze Jasioń. Mieniające się kolorami leśne poszycie.

Park zamkowy wiosną

Zawilec gajowy

Pierwiosnka wyniosła

Sucha Beskidzka, położona w sercu Beskidów, malowniczo wkomponowana w doliny rzek Stryszawki i Skawy, otoczona jest zewsząd górskimi, gęsto zalesionymi grzbieciami. Porasta je niezwykle zróżnicowana szata roślinna, zaliczana do Krainy Pogórzy i Regła Dolnego wchodzących w skład Okręgu Beskidów i Działu Karpat Zachodnich. Teren ten wchodzi w skład Nadleśnictwa Sucha. Rośnie tu ponad 800 gatunków roślin, w tym: subalpejskie, górskie i synantropijne. Aż 30 z nich jest objętych ścisłą ochroną! W dolinach rzek Stryszawki oraz Skawy występuje wierzbowo-topolowy zespół łęgowy z wiklinowymi zaroślami. Na terenie miasta znajdują się aż cztery zespoły parkowe. Dwa z nich: zamkowo-parkowy i przyklasztorny zostały wpisane do rejestru parków zabytkowych prowadzonego przez Wojewódzkiego Konserwatora Ochrony Przyrody. Na terenie zespołu zamkowo-parkowego rośnie zabytkowa grupa starodrzewu, wśród której dominują drzewa pomnikowe¹ jak: platan klonolistny, jesion o zwisających pędach, lipa o obwodzie ponad 300 cm oraz dęby o obwodzie od 300 do 407 cm. Poza rejestrem, w tzw. Księżym Potoku, bę-

¹ **Pomnik przyrody**, objęty ochroną prawną twór przyrody żywej (pomnik przyrody ożywionej) lub nieożywionej (pomnik przyrody nieożywionej), bądź ich zespoły, charakteryzujące się niepowtarzalnymi wartościami naukowymi, krajobrazowymi, historyczno-pamiątkowymi, kulturowymi lub estetycznymi. Do pomników przyrody zalicza się m.in.: okazałe, zabytkowe drzewa i ich skupiska, parki, aleje, głazy narzutowe, ciekawe formy skalne, jaskinie, źródła, wywierzyśka, wodospady.

dącym trzecim z zespołów, rośnie kilka pomnikowych dębów i lip, a w czwartym zespole, przy ul. Mickiewicza obok budynku starego przedszkola, uwagę zwracają dwie sosny wejmutki oraz ponad 400-letni wiąz górski o obwodzie ok. 500 cm, noszący chlubne imię króla Jana III Sobieskiego. W opracowaniu, które opisuje przykłady tylko niektórych gatunków roślin przez pryzmat czterech pór roku, podajemy tylko ich najważniejsze cechy. Chcemy w ten sposób zachęcić Was do poznawania oraz ochrony otaczającej nas przyrody, będącej niezwykle ważnym elementem dziedzictwa kulturowego.

WIOSNA

Wiosna to chyba najbardziej oczekiwana pora roku i czas, w którym przyroda budzi się po zimie i zachwyca swoimi kolorami. Warto się wtedy wybrać na spacer po lesie lub spędzić kilka chwil w parku zamkowym. Na terenie lasów otaczających Suchą Beskidzką możemy podziwiać kwiaty nazywane zwiastunami wiosny, czyli geofitami wiosny jak: zawilec gajowy, pierwiosnka wyniosła, a na terenach bardziej podmokłych jaskrawo-żółta knieć błotna, potocznie nazywaną kaczeńcem.

Zawilec gajowy (*Anemone nemorosa*), rodzina jaskrowate (*Ranunculaceae*). Kwitnie od marca do maja, lubi cieniste lasy liściaste i mieszane, najczęściej występuje w lasach grabowo-bukowych. Osiąga wysokość do 20 cm. Roślina trująca.

Knieć błotna

Pierwiosnka wyniosła (*Primula elatior*), rodzina pierwiosnkowate (*Primulaceae*). Kwitnie od marca do maja, rośnie w zaroślach i lasach, głównie liściastych, na łąkach, polanach. Osiąga wysokość 40 cm, jest rośliną wieloletnią o pachnących kwiatach. Ma właściwości lecznicze, zawiera saponiny.² Jest rośliną chronioną.

Knieć błotna (*Caltha palustris*). Rodzina jaskrowate (*Ranunculaceae*). Kwitnie od marca do maja, rośnie nad brzegami wód, w rowach i podmokłych łąkach. W rozsiewaniu jej nasion pomaga właśnie woda. Bylina osiąga wysokość do 50 cm. Zawiera substancje toksyczne, kiedyś wykorzystywana w medycynie ludowej.

Wędrując wczesną wiosną po suchych lasach warto zwrócić uwagę na niewielki krzew o pięknych, ciemnoróżowych, wonnych kwiatach o równie ciekawej nazwie **wawrzynek wilczełyko** (*Daphne mezereum*), rodzina wawrzynekowate – *Thymelaeaceae*. Kwiaty tej rośliny rozkwitają już kilka tygodni przed rozwojem liści. W zależności od warunków pogodowych, mogą pojawić się już w lutym, jednak najczęściej występują w marcu i zdbią tę roślinę do kwietnia. Bogate w nektar dostarczają pokarmu trzmielom, pszczołom i motyłom dziennym. Następnie przekształcają się w czerwone

² **Saponiny** zaliczane są do glikozydów, związki chemiczne trujące dla większości zwierząt, wykorzystywane w przemyśle chemicznym (produkcja szamponów czy środków piorących) oraz medycynie np. jako składnik niektórych leków przeciwzapalnych, przeciwbakteryjnych, przeciwwirusowych.

Wawrzynek wilczełyko

owoce. Cała roślina jest silnie trująca – zjedzenie 1 lub 2 owoców przez dziecko może spowodować jego śmierć. Jednakże owoce te są nieszkodliwe dla wielu gatunków ptaków, np. dzwońca zwyczajnego, jarząbka zwyczajnego czy piegży, które się nimi karmią. Wawrzynek jest objęty ochroną gatunkową.

Na naszym terenie można też spotkać rzadki, występujący jedynie w południowej Polsce **żywiec gruczołowy** (*Dentaria glandulosa*), rodzina krzyżowe – *Brassicaceae*. Jest to bylina o stosunkowo dużych purpurowo fioletowych kwiatach. Gatunek należy do tzw. subendemitów³ karpaccich.

³ **Subendemit** – gatunek organizmu, który występuje głównie w określonej strefie geograficznej lub okolicy, jednak przekracza nieco swym zasięgiem ten teren i w mniejszej liczbie osobników lub na niewielkiej liczbie stanowisk można go spotkać w bliższych okolicach swojego głównego obszaru występowania.

Żywiec gruczołowy

Bodziszek żałobny

Mieczyk dachówkowy

Kukułka plamista

Podkolan zielonawy

LATO

Późna wiosna i lato to okres, kiedy możemy podziwiać na łąkach, polach i w lesie różne gatunki storczyków (tak, w Polsce też rosną orchidee), fiołków, bodziszków i jaskrów, a także pięknie kwitnące krzewy np. głogu, dzikiej róży czy kaliny.

Bodziszek żałobny (*Geranium phaeum*). Rodzina bodziszkowate – *Geraniaceae*. Kwitnie od maja do lipca, jest pospolity w Sudetach i Karpatach. Nazwa „żałobny” oczywiście wynika z ciemnofioletowej barwy kwiatów.

Mieczyk dachówkowy (*Gladiolus imbricatus*). Rodzina kosaćcowate – *Iridaceae*. Kwitnie w czerwcu i lipcu, często spotykany na południu Polski. Rośnie na wilgotnych łąkach i polach, podlega także ochronie.

Kalina koralowa (*Viburnum opulus*). Rodzina piżmaczkowate – *Adoxaceae*. Kwitnie od maja do lipca. Pospolity krzew o wysokości do 4 m.

Fiołek trójbarwny (*Viola tricolor*). Rodzina fiołkowate – *Violaceae*. Kwitnie od kwietnia do października. Ma właściwości lecznicze.

Storczyk męski (*Orchis mascula*). Rodzina storczykowate – *Orchidaceae*. Bylina osiągnąca wysokość 50 cm, kwitnie w maju i czerwcu, rośnie na łąkach, obrzeżach lasów, w zaroślach. Roślina objęta ochroną. Gatunek ten zamieszczony został na „Czerwonej liście roślin i grzybów Polski”⁴.

⁴ Czerwona lista roślin i grzybów Polski – lista taksonów (w ogromnej większości w randze gatunków) zagrożonych na terenie Polski wyginieciem, a także tych, które już wyginęły.

Kukułka plamista (*Dactylorhiza maculata*). Rodzina storczykowate – *Orchidaceae*.

Osiąga wysokość do 60 cm, kwitnie od czerwca do lipca, lubi wilgotne łąki. Gatunek chroniony. Na „Czerwonej liście roślin i grzybów Polski”, roślina ta jest umieszczona w grupie gatunków narażonych na wyginiecie.

Podkolan zielonawy (*Platanthera chlorantha*). Rodzina storczykowate – *Orchidaceae*. Wieloletnia roślina zielona, o delikatnych białych kwiatach, kwitnie od maja do lipca. Delikatnie pachnie, zwłaszcza wieczorem i nocą. Jak wszystkie gatunki storczyków jest chroniony.

Kolejnym interesującym gatunkiem, który możemy znaleźć w Suchoj Beskidzkiej, a właściwie tylko na terenie miejscowego parku zamkowego jest **lilia złotogłów** (*Lilium martagon*), rodzina liliowate – *Liliaceae*) bylina cebulowa, osiągnąca do 1,5 m wysokości o dużych zwieszonych kwiatach. Właśnie to piękno kwiatów, pomimo ścisłej ochrony (już od roku 1946), przyczyniło się do wyniszczenia tego gatunku na siedliskach naturalnych. Być może właśnie wieloletnie zamknięcie parku zamkowego, umożliwiło tej roślinie przetrwanie na naszym terenie i teraz w okresie od czerwca do lipca możemy cieszyć się widokiem jej kwiatów. Roślina ma właściwości trujące i lecznicze, a jej cebule są jadalne. Ciekawostka: kwiaty są smakołykiem saren.

Sybolem wakacji mogą być dziewanny – rośliny o żółtych kwiatach, które kochają słońce. Na naszym terenie rośnie m.in. **dziewanna**

Dziewięsił bezłodygowy

pospolita (*Verbascum nigrum*) czy **dziewanna drobnokwiatowa** (*Verbascum thapsus*).

Dziewanna pospolita (*Verbascum nigrum*). Rodzina trędownikowate - *Scrophulariaceae*.

Kwitnie od lipca do września, ma kwiaty żółte z charakterystycznymi fioletowo owłosionymi pręcikami. Roślina miododajna.

Dziewanna drobnokwiatowa (*Verbascum thapsus*), rodzina trędownikowate - *Scrophulariaceae*.

Okazała, dochodząca do 2 m wysokości, roślina dwuletnia. Kwitnie od czerwca do sierpnia. Kwiaty dziewanny mają przyjemny zapach. Ma właściwości lecznicze.

W lecie na silnie nasłonecznionych polanach można zaobserwować rośliny ciepłolubne, np. dziewięsił bezłodygowy (*Carlina acaulis*) czy rozchodnik karpacki (*Sedum fabaria*).

Dziewięsił bezłodygowy (*Carlina acaulis*). Rodzina złożone - *Asteraceae*. Bylina o charakterystycznych kwiatostanach - koszyczek otwiera się tylko w dni suche i może mieć średnicę nawet 12 cm, kwitnie w sierpniu i we wrześniu, kiedyś uważany za roślinę magiczną, bardzo często jest motywem górskich zdobień. Gatunek chroniony.

Rozchodnik karpacki (*Sedum fabaria*). Rodzina gruboszowate - *Crassulaceae*. Sukulent⁵, występujący w Karpatach (od regla dolnego po piętro alpejskie). Kwitnie w lipcu i sierpniu, osiąga wysokość do 50 cm. W Polsce przebiega północno-zachodnia granica zasięgu terytorialnego tego

⁵ **Sukulenty** rośliny, które przystosowały się do życia w środowiskach suchych, ale o regularnych opadach.

Rozchodnik karpacki

gatunku.

Na wielobarwność roślin nie wpływają jedynie kwiaty, ale również wytwarzane przez nie owoce. Intensywne barwy przyciągają odżywiających się nimi zwierzęta, a te pomagają roślinie w rozsiewaniu jej nasion. I tak np. w lecie swoimi kolorami kuszą **malina właściwa** (*Rubus idaeus*), **borówka czarna** (*Vaccinium myrtillus*), **jarzębina pospolita** (*Sorbus aucuparia*) oraz **bez koralowy** (*Sambucus racemosa*).

Jarząb pospolity (*Sorbus aucuparia*). Rodzina różowate - *Rosaceae*. Niewysokie drzewo (do 20 m wysokości), lubi dobrze oświetlone miejsca, rośnie w lasach, zaroślach, a także w górach i na bagnach. Jej owoce są bogate w witaminę C i chętnie zjadane przez ptaki.

Bez koralowy (*Sambucus racemosa*). Rodzina piżmaczkowate - *Adoxaceae*. Krzew osiągnący wysokość do 4 m, kwitnie w kwietniu i maju, pospolity w górach. W Polsce przebiega północna granica zasięgu jego występowania. Dostarcza pokarmu wielu zwierzętom, choć dla ludzi jest trujący.

Bez koralowy

JESIEŃ

Wiąz górski

Buk zwyczajny

Grab zwyczajny

Lipa drobnolistna

Nadszedł czas na drzewa liściaste, ponieważ to one odpowiadają za barwne określenie jesieni złotą. Właśnie jesienią w liściach wielu roślin powoli zanika chlorofil, dzięki temu ujawnia się piękno tzw. fotosyntetycznych barwników pomocniczych – żółtych i pomarańczowych (karotenoidów) oraz czerwonych (najczęściej antocyanów).

Lasy występujące na naszym terenie są przede wszystkim lasami naturalnymi (prawie 80% lasów w Nadleśnictwie Sucha ma skład gatunkowy zgodny z zajmowanymi siedliskami). By bliżej poznać rosnące tutaj gatunki, warto wybrać się na spacer ścieżką przyrodniczo-leśną wytyczoną przez Nadleśnictwo Sucha, która opisuje także funkcję lasu. Rozpoczyna się ona w parku zamkowym, a kończy przy kapliczce Konfederatów Barskich na Jasieniu. Długość trasy wynosi ok. 1,5 km.

Różnorodność gatunkową drzew możemy również podziwiać w samym mieście Sucha Beskidzka. Najstarszym drzewem w naszej miejscowości jest liczący sobie ponad 400 lat **wiąz górski** (*Ulmus gabra*, rodzina wiązowate – *Ulmaceae*). Okaz ten rośnie przy ul. Mickiewicza na przeciw budynku Urzędu Miasta.

Piękne okazy dębów i lip możemy znaleźć na terenie zespołu klasztorno-kościelnego oraz zamkowo-parkowego. Rośnie tam okazały platan klonolistny. Natomiast różne gatunki klonów rosną w parku przy starym przedszkolu (nieдалeko sądu).

Wybrane i najbardziej znane drzewa liściaste w naszym regionie:

Buk zwyczajny (*Fagus sylvatica*), rodzina bukowate – *Fagaceae*. Najczęstszy gatunek w naszych lasach (38% drzewostanu) osiąga wysokość do 30 metrów. Ma charakterystyczną, popielatą gładką korę. Kwitnie w kwietniu i maju. Początkowo rośnie bardzo powoli, dożywa 350 lat. Dostarcza pożywienia wielu zwierzętom. W Polsce przebiega północno-zachodnia granica występowania buka. I to właśnie buk jest najgrubszym drzewem rosnącym na terenie Nadleśnictwa Sucha. Jego obwód to 440 cm, a wysokość 26 m.

Grab zwyczajny (*Carpinus betulus*), rodzina brzoźowate (*Betulaceae*). Drzewo osiąga około 25 m wysokości, kwitnie od kwietnia do maja. Jego liście są podobne do liści buka, tylko ich brzeg jest ostro podwójnie piłkowany. Gatunek pospolicity. Osiąga wiek do 150 lat. Bardzo łatwo tworzy odrośla i posiada dużą tolerancję na przycinanie. Ma twarde, sprężyste drewno.

Lipa drobnolistna (*Tilia cordata*). Rodzina lipowate – *Tiliaceae*. Okazałe drzewo, osiągające wysokość do 30 m. Rośnie powoli, może osiągnąć wiek do 1000 lat! Kwitnie w lipcu. Ma kwiaty jasnożółte o intensywnym zapachu. Gatunek cennieony ze względu na pyszny miód lipowy i miękkie drewno. Kwiaty lipy wykorzystywane są do robienia herbaty.

Platan klonolistny

Dąb szypułkowy

Dąb czerwony

Jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*), rodzina oliwkowate - *Oleaceae*. Osiąga wysokość do 40 m. Kwitnie w kwietniu lub maju, przed rozwojem liści. Gatunek szybko rosnący, osiąga wiek do około 200 lat.

Klon zwyczajny (*Acer platanoides*), rodzina klonowate - *Aceraceae*. Piękne rozłożyste drzewo, osiąga wysokość do 30 m. Kwitnie przed rozwojem liści w kwietniu i maju. To pospolity gatunek. Osiąga wiek do 150 lat. Jest często sadzony przy drogach i ulicach.

Platan klonolistny (*Platanus hispanica*), rodzina platanowate - *Platanaceae*. Drzewo dorastające do 35 m wysokości, o szerokiej rozłożystej koronie. Gatunek występujący w Europie południowej, u nas roślina ozdobna. Okaz rosnący w parku zamkowym liczy sobie ok. 200 lat.

Wędrując po suchich lasach, chociażby ścieżką edukacyjną prowadzącą na górę Jasień, można poznać różne gatunki dębów, jak np. dąb burgundzki, szypułkowy i czerwony.

Dąb szypułkowy (*Quercus robur*), rodzina bukowate - *Fagaceae*. Okazałe 40 m drzewo z rozłożystą koroną. Kwitnie od kwietnia do czerwca. Gatunek długowieczny. W suchych lasach najstarszym drzewem jest przedstawiciel tego gatunku. Liczy sobie 209 lat, ma wysokość 28 m i obwód 351 cm. Dąb ten rośnie na górze Jasień. Dla porównania najbardziej znany polski dąb „Bartek” ma około 670 lat. Gatunek ten jest ceniony ze względu na wartościowe drewno.

A jego żołądź jest doskonałym źródłem pokarmu dla wielu gatunków zwierząt, m.in. dzików.

Dąb czerwony (*Quercus rubra*), rodzina bukowate - *Fagaceae*. Pochodzi z Ameryki Północnej. W Polsce jest gatunkiem introdukowanym, ok. XIX wieku został sprowadzony przez leśników, ponieważ jest bardziej odporny na zanieczyszczenia powietrza niż gatunki rodzime.

Jesienią w podszycie lasu królują grzyby⁶. W naszych lasach można napotkać wiele gatunków grzybów jadalnych tj: **borowik szlachetny** (*Boletus edulis*), **podgrzybek brunatny** (*Xerocomus badius*), **koźlarz babka** (*Leccinum scabrum*) czy **czubajka kania** (*Macrolepiota procera*). Ten ostatni gatunek powinni zbierać tylko doświadczeni grzybiarze, ponieważ bardzo łatwo go pomylić z muchomorem sromotnikowym. Oczywiście gatunków trujących dla ludzi nie wolno niszczyć, ponieważ pełnią bardzo ważną rolę w życiu lasu. Większość grzybów to saprofity, co oznacza, że rozkładają szczątki roślin i zwierząt do związków prostych, które mogą następnie przyswajać inne organizmy. Grzybom nie można odmawiać kolorów. Przykładem pięknie ubarwionego gatunku jest silnie trujący **muchomor czerwony** (*Amanita muscaria*).

⁶ Grzyby - nie należą do roślin, to oddzielne królestwo. Ich komórki mają cechy charakterystyczne dla komórek roślinnych jak i dla komórek zwierzęcych.

Jodła pospolita

Modrzew europejski

Sosna wejmutka

ZIMA

Z końcem roku nadchodzi zima, pora odpoczynku dla roślin, lecz to również czas, kiedy ujawnia się piękno drzew i krzewów szpilkowych – zieleń ich liści pięknie kontrastuje z bielą śniegu. A same rośliny są też bardzo dobrze przystosowane do trudnych warunków klimatycznych. Nie wielki pokrój ich liści tzw. szpilek, chroni rośliny przed gromadzeniem się na nich śniegu, którego ciężar mógłby doprowadzić do złamania się drzewa. Świetnie sobie też radzą z niedoborem wody, która w niskich temperaturach przekształca się oczywiście w lód. Jednak liście tych roślin nie są wieczne. Żyją od kilku do kilkunastu lat i są wymieniane stopniowo. Oczywiście istnieje wyjątek od reguły. Mianowicie modrzew to przykład gatunku, który traci delikatne szpilki na zimę.

Jodła pospolita (*Abies alba*), rodzina sosnowate – *Pinaceae*. Osiąga wysokość 40 m, ma igły płaskie, od spodu z dwoma białymi paskami oraz szyszki stojące na gałęziach. Osiąga wiek do 500 lat. Jest wrażliwa na zanieczyszczenia środowiska.

Modrzew europejski (*Larix decidua*), rodzina sosnowate – *Pinaceae*. Osiąga wysokość do 40 m. To drzewo górskie dziko rośnie tylko w Tatrach. Jest długowieczny, może żyć do 700 lat. Lubi otwarte przestrzenie. Dobrze znosi przycinanie i dość dobrze radzi sobie z zanieczyszczeniami powietrza.

Świerk pospolity (*Picea abies*), rodzina sosnowate – *Pinaceae*. Osiąga wysokość do 50 m. Ma igły kłujące, szyszki ostro zakończone. Szyszki wydłużone i zwisające. Może dożyć 600 lat. Świerk posiada płytke system korzeniowy, dlatego silny wiatr często je wyraca.

W lesie na Jasieniu oraz na terenie samego miasta Sucha Beskidzka możemy spotkać pochodzącą z Ameryki Północnej **sosnę wejmutkę**, zwaną też sosną amerykańską (*Pinus strobus*). Gatunek sprowadzony został niegdyś do Europy na użytek przemysłu papierniczego. W swojej ojczyźnie osiąga wysokość 30–67 m, w środkowej Europie dorasta do 25 m (najstarsza wejmutka na Jasieniu, liczy sobie 150 lat i osiągnęła wysokość 33 m, a jej obwód wynosi około 321 cm). Sosnę tą możemy rozpoznać po pięciogielnym ulistnieniu. Igły są niebieskozielone, miękkie i osiągnęły długość do 12 cm.

Świerk pospolity

Cis pospolity

Spacując po Suchoj warto zatrzymać się przed budynkiem Urzędu Miasta przy ul. Mickiewicza, gdzie rośnie kilka osobników **cisa pospolitego** (*Taxus baccata*, rodzina cisowate – *Taxaceae*). Cis to drzewo lub krzew dorastający do wysokości 20 m. Nasiona cisa otoczone są czerwoną osnówką o słodkim smaku. Jest to jedyna nie trująca część rośliny. Cis jest gatunkiem długowiecznym. Podlega również ochronie. Najstarszy polski okaz liczy 1200 lat i rośnie w Henrykowie na Dolnym Śląsku.

Literatura:

1. Szwedler Inga, Sobkowiak Mirosław, *Spotkania z przyrodą ROŚLINY*, Multico Oficyna Wydawnicza, 1998
2. Zespół autorów, *Świat roślin, skał i minerałów*, Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, 1990
3. <http://www.encyklopedia.lasypolskie.pl>
Otwarta encyklopedia leśna

Pierwiosnka lekarska

Jarząb pospolity

Lilia złotogłów

Kalina koralowa

Tekst i zdjęcia: Iwona Bogacz

Redakcja i koncepcja serii: Barbara Woźniak, Monika Spyřka

Opracowanie graficzne: Maciej Hojda

Wydawca:

muzeum
miejskie
Suchej Beskidzkiej

Muzeum Miejskie Suchej Beskidzkiej
ul. Zamkowa 1, 34-200 Sucha Beskidzka
www.muzeum.sucha-beskidzka.pl
e-mail: muzeum@sucha-beskidzka.pl
tel./fax 33 874 26 05

Zwiedzanie:

Od 1 maja do 31 października
wtorek-sobota: 8:00-16:00, niedziela: 9:00-17:00,
w poniedziałek nieczynne.

W tych samych godzinach udostępniony do zwiedzania
jest Dział Etnograficzny „Domek Ogrodnika”.

Od 1 listopada do 30 kwietnia:

wtorek-sobota: 8:00-16:00, w niedzielę i poniedziałek nieczynne.

Uwaga! Ostatni zwiedzający mogą wejść na teren muzeum
pół godziny przed jego zamknięciem.

Dział Informacji, Edukacji i Promocji: Punkt Informacji Turystycznej:

tel. 33 874 26 05 wew. 21

it@sucha-beskidzka.pl, rezerwacje@sucha-beskidzka.pl

ISBN

ISBN 978-83-65159-02-1 (cała seria)

Na okładce z przodu: Róża dzika. Fot. Iwona Bogacz

Z tyłu: Storzyczek męski. Fot. Iwona Bogacz

muzeum
miejskie
Suchej Beskidzkiej

Muzeum Miejskie Suchej Beskidzkiej prezentuje wystawy:

1. Sądownictwo w państwie suskim oraz dawne narzędzia tortur i kar w okresie XVI–XVIII w.
2. Fundacje Komorowskich i ich wpływ na rozwój Suchej: 1608-1630
3. Sucha Beskidzka. Miasto wielu wymiarów.
Historia zapisana w obrazie: 1846-2015
4. Malarstwo nowożytne z kolekcji habsburskiej: XVII-XX w.
oraz ekspozycję regionalną w Dziale Etnograficznym mieszczącym się
w tzw. Domku Ogrodnika, obrazującą tradycyjną kulturę ludową
mieszkańców Ziemi Suskiej.

Zapraszamy dzieci i młodzież szkolną do wzięcia udziału
w lekcjach muzealnych i wykładach. Oferta na stronie

www.muzeum.sucha-beskidzka.pl w zakładce: Edukacja